अवलंबनाकडून मुक्तीकडे

समग्र मराठी भावार्थ रचना

प्रभाकर ठोसर

२२-२-१९९१

उभय दिन

आपल्या प्रत्येकामधील

अभ्यासक, साधक, सहभागी

आणि

अध्यापक

यांस

समर्पित.

एक्सेलच्या व्यवस्थापकीय संचालकांचे हृद्गत.

मूळ इंग्रजी व सोबत मराठी भावार्थ रचना पुनः पुनः वाचून जीवनातील व्यापक उद्दिष्टांच्या अर्थपूर्ण जाणीवेनें मी उन्नत झालो. प्रत्येक वाचकास हीच अनुभूती येईल अशी मला खात्री आहे.

मराठीमध्ये एवढी उत्तुंग श्रेष्ठता गाठण्याबद्दल प्रिय प्रभाकरचे मी हृदयपूर्वक अभिनंदन करतो. मराठी रचना हे भाषांतर आहे असे कोणासही वाटणार नाही.

हे पुस्तक म्हणजे महान् व तेजस्वी भारतीय संस्कृतीच्या विचारधारेनें संपन्न झालेले विद्वत्तेचे कारंजे आहे.

के. सी. श्रॉफ

मुंबई,
आक्टोबर २४, १९९१.

एक्सेलच्या सहव्यवस्थापकीय संचालकांचा अभिप्राय

"डिपेन्डस् टू फ्रीडम" या श्री. नारायणभाईंच्या पुस्तकाच्या श्री. प्र. द. ठोसर यांनी केलेल्या उत्कृष्ट व स्फूर्तीप्रद मराठी भावानुवादाचा आस्वाद घेताना मी पुलकीत झालो. श्री. स्टीफन कोव्हे यांच्या "सेवन हॅबीटस् ऑफ हायली इफेक्टीव्ह पीपल" या पुस्तकापासून स्फूर्ती लाभलेले श्री. नारायण भाईंचे पुस्तक म्हणजे उत्कृष्ट सहप्रयत्नाचे द्योतक असून त्याच अर्थाने २२ फेब्रुवारी '९१ हा 'उभयदिन' म्हणून यथार्थ झाला आहे.

बाह्य यशाकडून अंतर्यशाकडचा प्रवास मनोज्ञ आहे. श्री. कोव्हे यांनी अत्यंत निकोप पाश्चिमात्य आदर्श घडविला तर श्री. नारायणा यांनी त्यसास मनोवेधक पौर्वात्य साज दिला.

यशोमंदीराकडे वाटचाल करणाऱ्यास; त्याचा कोणताही आदर्श असला वा तो जीवनात कोणत्याही टप्प्यावर असला तरी त्याला हे पुस्तक निश्चितच बहुमोल वाटेल असे मला ठाम वाटते. ज्याने हे पुस्तक वाचले असेल त्यास नियोजीत यशाकडचा प्रवास खचीतच संतोषजनक व अर्थपूर्ण वाटेल.

ए. सी. श्रॉफ

मुंबई,
आक्टोबर २८, १९९१.

आभार व विचार

सर्वप्रथम गाढे विचारवंत तसेच सदाबहार कल्पक लेखक श्री. स्टीफन आर् कोव्हे यांस हृदयपूर्वक कृतज्ञता व्यक्त करतो. त्यांचे "सेवन हॅबीटस् ऑफ हायली इफेक्टीव्ह पीपल" हे सुंदर पुस्तक मला श्री. अशोक व्ही. पटेल यांनी सप्रेम भेट दिले.

"डिपेंडन्स टू फ्रीडम" मधील कल्पना, विचार, संकल्पना व तत्वे "सेवन हॅबीटस् ऑफ हायली इफेक्टीव्ह पीपल" या पुस्तकातील विचार, संकल्पना व तत्वांचे विस्तारात्मक प्रतिरूप प्रस्तुती आहे.

अवलंबनाकडून स्वावलंबनाकडे व परस्परावलंबन तसेच निजनुतनीकरणाकडे नेणारे सात मार्ग श्री. कोव्हे यांनी विशद केले आहेत.

हे सात सोपान किंवा मार्ग म्हणजे यशस्वी स्वावलंबनाचे ३ सोपान, यशस्वी परस्परावलंबनाचे ३ सोपान व अखेरचा निजनुतनीकरणाचा सोपान.

हे जरी उत्तम व अत्यंत उपयुक्त असले, तरी अनभिज्ञक्षेत्री गुरूचा आधार आवश्यक ठरतो तसेच अभ्यासकाला निपुणक्षेत्री (अवलंबनाची दूसरी बाजू) पाठबळ देणे सुद्धा तेवढाच महत्वाचा भाग आहे.

याखेरीज "शार्पनींग द सॉ" म्हणजे निजनुतनीकरण आणि नवीन समाविष्ट केलेला मार्ग "सायफनींग द सी" म्हणजे

प्रत्येक मनुष्यमात्रात वास करत असलेली अंतर्शक्ति यावर भर दिला आहे. श्री. कोव्हे यांनी स्वतः अंतर्शक्ति व बाह्यशक्तिचा विचार केला आहे. तथापि, "सायफनींग द सी" अंतर्शक्तिवर विशेष लक्ष पुरविते.

अशाप्रकारे यशस्वी अवलंबनाचे ३ सोपान तद्वत यशस्वी पाठबळाचे ३ सोपान मी "सायफनींग द सी"च्या तत्वांसहित प्रस्तुत केले आहेत. जरी मूळ सात टप्प्यांची रूपरेषा व संकल्पना श्री. कोव्हे यांची असली तरी सर्व भागांतील मजकूराचा गाभा मी प्रस्तुत केला आहे.

काव्यात्मक प्रस्तुति सहजपणे घडली. ही सर्व प्रस्तुती श्री. कोव्हे व वाचकांना आदरांजली आहे. पुष्कळ नवीन कल्पना पूर्वेकडील - भारतीय संस्कृतीतून अवतरल्या. श्री. कोव्हे यांचे विचारविश्वाशी तादात्म्य पावण्यात आगळा अनुभवानंद मिळाला.

नारायणा.

कोव्हे
नेतृत्व
केंद्र

जून २५, १९९१

जी. नारायणा
एक्सेल इंडस्ट्रीज लि.,
१८४/८७, स्वामी विवेकानंद रोड,
जोगेश्वरी, मुंबई–४०० १०२.

श्री. नारायणा,

आपल्या दिनांक १२ जून १९९१च्या पत्राबद्दल आभार. 'सेवन हॅबीटस्' वरील आपला अभिप्राय कौतुकास्पद आहे. आपले हस्तलिखित मला फार आवडले. आपण फार सृजनशील व विचारवंत आहात.

मी आपणास मंगल चिंततो आणि आपल्या कार्याला महान यश मिळो अशी आशा करतो.

स्नेहांकित,

स्टीफन आर् कोव्हे.

मनोगत

प्रिय नारायण गुरूजी यांची "डिपेंडन्स टू फ्रीडम" ही उपदेशपर, प्रतिभासंपन्न काव्यसूमनें वाचून मी अत्यंत प्रभावित झालो.

त्यांच्या प्रोत्साहनानें व त्यांनी दिलेल्या आत्मविश्वासाच्या शिदोरीवर मी माझ्या अल्पमतीनुसार ही काव्यसूमनें मराठीत रूपांतरीत करण्याचा नम्र प्रयत्न केला आहे. ही काव्यसूमनें मराठीत रचताना आपल्या अंतर्शक्तिची सुक्ष्मता भव्यता तसेच तेज याची मला अनुभूती आली व अवर्णनीय असे समाधान लाभले.

आज या गुरूपौर्णिमेच्या शुभदिनी ही रूपांतरीत काव्यसूमनें प्रिय गुरूजींना सादर करून वाचकांच्या हाती सोपविताना अत्यानंद होत आहे.

प्रभाकर ठोसर

गुरूपौर्णिमा
२६ जुलै, १९९१
जोगेश्वरी, मुंबई ४००१०२.

१

अवलंबन

अनभिज्ञक्षेत्री जाणत्यांचा आधार घ्या.

अवलंबन

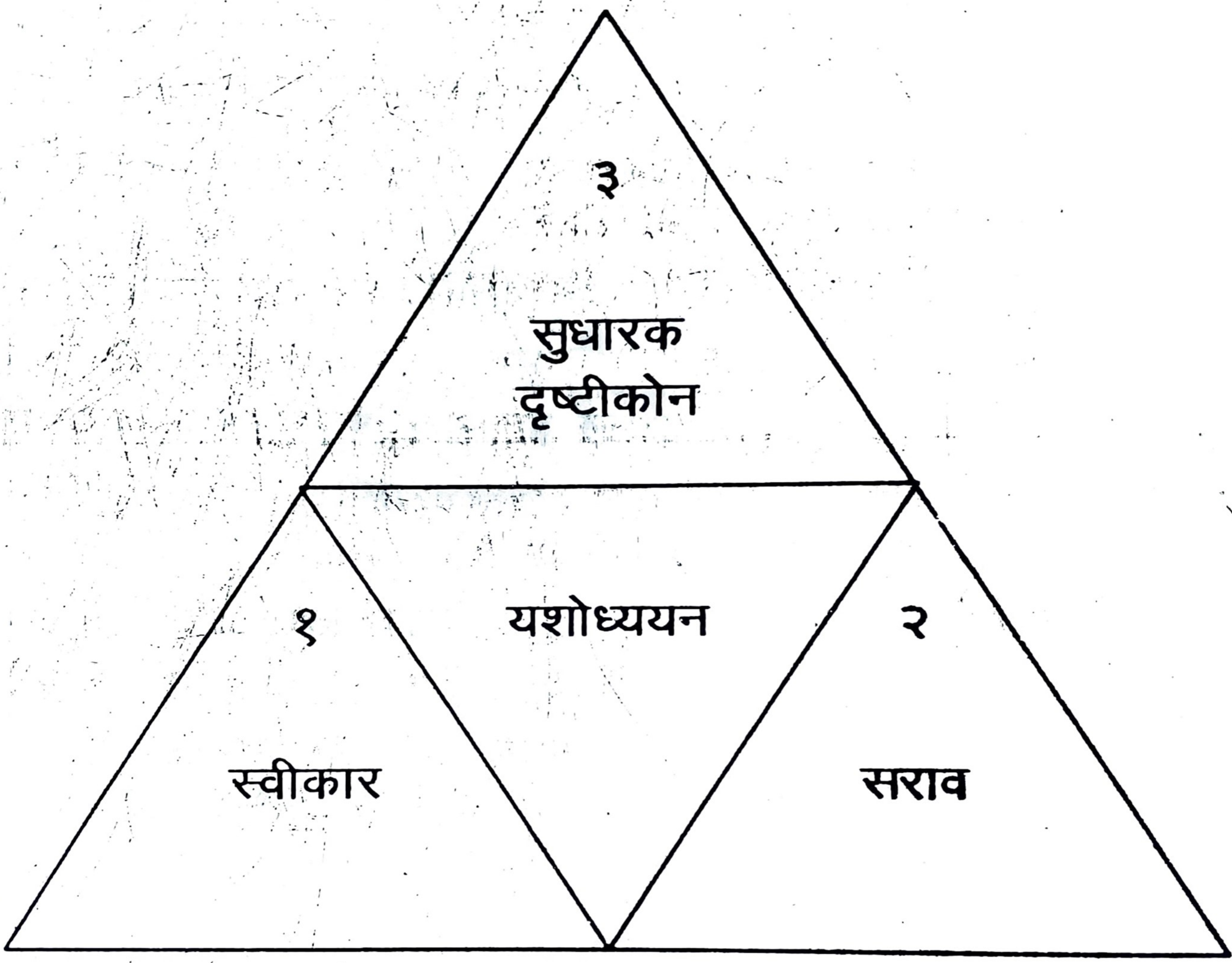

सज्जता

१-० अभ्यास

स्वबळासाठी, जरूर अभ्यासाची ।
अजाणक्षेत्री, जरूर आधाराची ।
होण्या कृपावंत, गुरू, सव्यसाची ।
ओढ हवी ज्ञानाची ।।१।।

स्वभावधर्मे बालक ते शोधी आधार ।
धरी माता तयावर, निज मायेची पाखर ।
प्रेमदूव्याने होई पार, ज्ञानाचा सागर ।
धरी करांगुलीते ।।२।।

अर्पूनी निष्ठा गुरू चरणी ।
मिळवा ख्याती, कल्याणी म्हणूनी ।
व्हा शिष्योत्तम, अहर्निश धरूनी ।
ध्यास तपस्येचा ।।३।।

१.१ स्वीकार

अध्ययनाचे ठायी, ओंजळीस अग्रस्थान ।
स्वच्छ मनाचे ठायी, ग्रहण ते अतिउत्तम ।
पसरावे पंख, नवजात खगासम ।
घेण्या भरारी ।।१।।

भक्तिसवे घ्यावा मदतीचा हात ।
गरजेवीना नये कधी पसरू हात ।
घेता आशिर्वचन, परिसा संकेत ।
ठेऊनी श्रद्धा ।।२।।

खचित आहे अध्यापनासी अंत ।
अध्ययन परि असे ते अनंत ।
चढण्या सोपान ज्ञान मार्गात ।
अनंताचा प्रवास ।।३।।

१.२ सराव

मिळवाल जे त्याचा करावा सराव ।
नाही परिपूर्ण काही, केल्यावीना सराव ।
होण्या स्वयंसिद्ध, जमवा तो स्वानुभव ।
परिश्रमानें ।।१।।

यत्न तो देव जाणावा, नका सांडू यत्न ।
टाळण्या स्वदोष, उपाय तो सतत प्रयत्न ।
होईल शक्य ते मिळविणे ज्ञानामृत रत्न ।
स्वावलंबनानें ।।२।।

नाही थारा अपयशा, प्रयत्नाचे ठायी ।
यत्न, यत्न, यत्नावीण नाही आणिक काही ।
चालुन येई कला अंगीभूत, आपुल्याच पायी ।
तोची यशोमार्ग जाणा ।।३।।

१.३ सुधारक दृष्टीकोन

सरावाते प्रसवे, नवनवीन कल्पना महान ।
मुल्याभारे अवतरे, नित नवीन वस्तुमान ।
घ्या भरारी नवागताची, होईल ठेंगणे गगन ।
नवस्वरूपे ।।१।।

ध्यास घ्या सुधारणेचा, तसेच नव शोधांचा ।
शोधापोटी दडलासे, उगम तो नवकल्पनांचा ।
कल्पनाशक्तिते परिसा रव, स्वये, अंतर्मनाचा ।
सृजनशीलता गवसे तेथे ।।२।।

भिन्न प्रकृतिचा करावा, विचार सरवोल ।
तार्किकता अन भिन्न कल्पना, यांचा मिळवा मेळ ।
मंथता कल्पना अर्णव, उत्तर अचूक खळखळ ।
येईल सामोरे ।।३।।

१-०० सज्जता

सान सानुल्या गोष्टींना, करा आत्मसात ।
यत्नातूनी मिळवी जय, हीच असूद्या रीत ।
राखा मान सुहृदांचा, गाता यशोगीत ।
हीच विजेत्यांची रीत ।।१।।

आपुलेची पायी, सांभाळा आपुलाची देह ।
घ्या समजोनी स्वतःला, नको व्यर्थ मोह ।
निखिल निजस्थानासही असूद्या, मुल्यांकनदाह ।
स्वमुल्यांकनाचा ।।२।।

करी योगदाना अभ्यासता, अवलंबन काळी ।
कृती कृतीतूनी आपुल्या, दिसूद्या, नवयुगाची झळाळी ।
उचला पुढले पाऊल, मिळवा स्वातंत्र्य आपुले भाळी ।
उत्तरोत्तर प्रगतिनें ।।३।।

आत्मविश्वास यशोध्यनाची गुरुकिल्ली आहे.

२

स्वावलंबन

निजबळस्थानी स्वतःवर विश्वास ठेवा.

स्वावलंबन

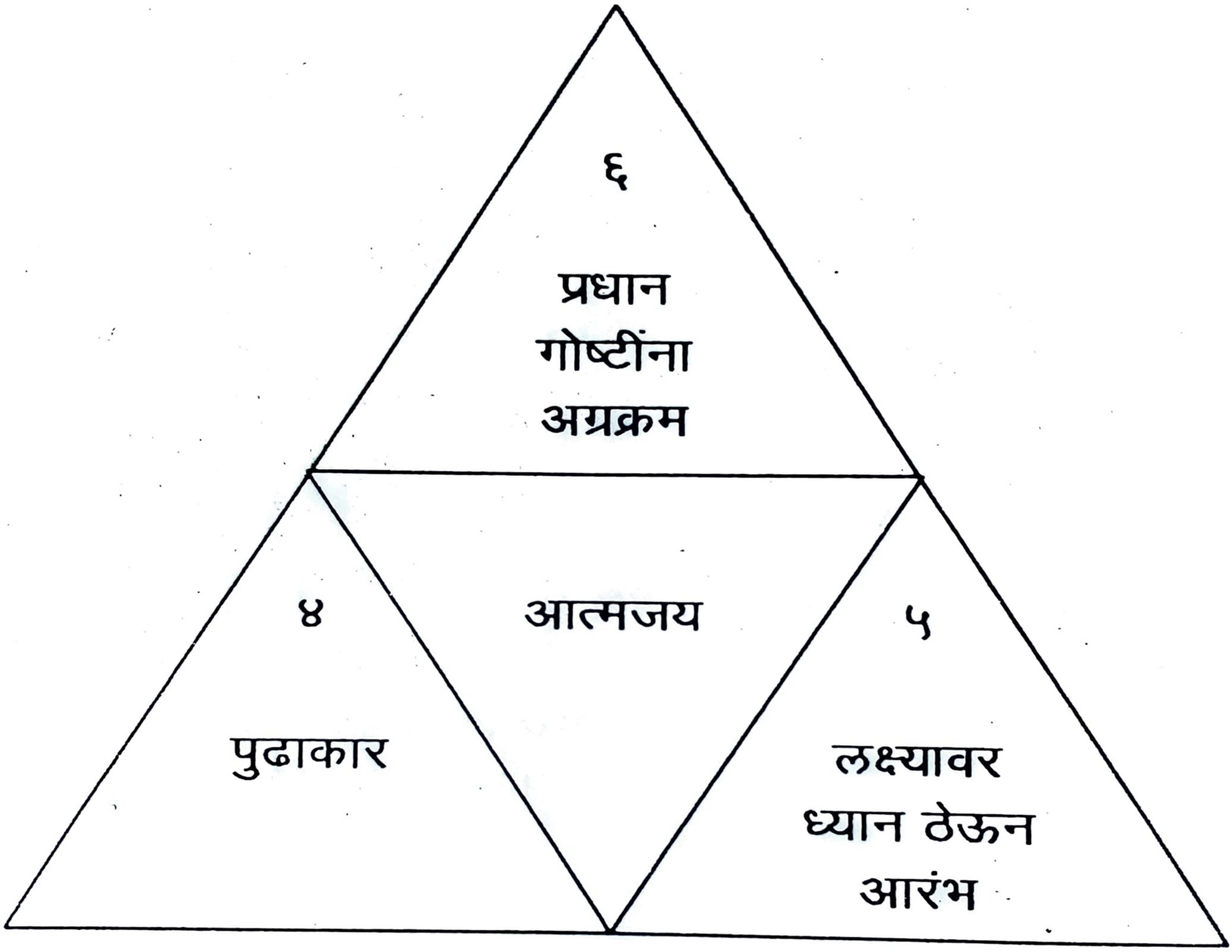

धाडस

२-० साध्य

निजबळस्थानी, स्वावलंबन असावे ।
क्लिष्ट समयी, स्वयंसेवक रहावे ।
भूजबळहातातते, विस्तारावे ।
खूण हीच धैर्याची ।।१।।

प्रत्येक युवक, शकतो होऊ समर्थ ।
करितो इच्छा, प्रगत आणि यथार्थ ।
यशोशृंखलेची धरता कांस, प्रगतिस अर्थ ।
तेची पुढले पाऊल ।।२।।

धरिता कार्य हाती, निजबळावर ठेवा विश्वास ।
भक्तियोगरूपी लावा नेट, ते लावण्या धसास ।
करणे सिद्ध कर्तृत्व आपुले, उच्च साधाकाचा ध्यास ।
शक्तिशीलतेचा तेथे वास ।।३।।

४. पुढाकार

साध्यासाठी पुढाकार घ्यावा ।
स्वेच्छेने निज मार्ग क्रमावा ।
मृगेंद्रछाव्यासम, जीवन संग्राम खेळावा ।
हात उंचावूनी ।।१।।

विकसित करा दूर दृष्टी, निश्चित करा उद्दीष्ट महान ।
पावनमार्गे संपादन त्याचे, होईल तीर्थासमान ।
औत्सुक्य निर्मल कार्याचे, द्यावे स्वतःस झोकून ।
तेची स्वसंचालन जाणावे ।।२।।

वेध घ्या घटनांचा, करा प्रतिबंधात्मक उपाय ।
प्रतिक्रियेहून प्रतिबंध उत्तम, नसे काही अपाय ।
त्वरा करावी कौशल्याने, नको अन्य उपाय ।
अचूक स्थळी ।।३।।

५. लक्ष्यावर ध्यान ठेऊन आरंभ

आरंभ जरी शूर, शेवटाचा विसर न व्हावा ।
उचला जबाबदारी, मानसी क्रियाशीलता ठेवा ।
स्पष्टता झळाळण्या, मानसी आकार यावा ।
मनोज्ञ वृत्तीनें ॥१॥

उद्दीष्ट ठरवून मनी, कार्यालेख योजावा ।
उपलब्धता, तसेच साधनांची, सिद्धता ठेवा ।
द्रव्य, माल, रीत, यांचा सुयोग्य वापर हवा ।
सदैव तत्परतेनें ॥२॥

बीज समस्यांचे भावी, वर्तमानात ।
शोधा उपाय त्यांचे, याची कालात ।
काळ मागे लागला, ठेवा वेग कहयात ।
स्वनेतृत्वानें ॥३॥

६. प्रधान गोष्टींना अग्रक्रम

सर्वालागी प्रधानतेला, नाही पर्याय ।
घालण्या गवसणी प्रधानतेला, नको हयगय ।
द्या गती कंदुकास, नका होऊ चितपाय ।
सावधानतेनें ।।१।।

सीमीत, साधन, द्रव्य, उर्जा आणि काळ ।
परि कार्यासाठी निखालस, द्यावा पुरेपूर वेळ ।
नका घालवू वेळ फूका, वाचवा आपुला वेळ ।
साधनशुचितेनें ।।२।।

गरजेनुसार व्यवस्थापन आरंभावे ।
योगक्षेमी, संपत्ति अन साधन पुरवावे ।
अभ्यासूनी, व्यय स्थानी नियंत्रण ठेवावे ।
सम्यक् दृष्टीनें ।।३।।

२-०० धाडस

करा पादाक्रांत, उच्च, उच्चतर शिखरे ।
परि हवे, अत्यानुकुल विजयाचे, स्थान साजिरे ।
मुल्यमापना, जयविजयाच्या, भान ठेवीरे ।
तिच सार्थ विजयश्री ।।१।।

निजकर्तुत्वाचे आता हवे अधिष्ठान ।
शक्तिस्थाने, तसेच दौर्बल्याची, ठेवा जाण ।
मुल्यवृद्धीची आपण घेता आण ।
स्वत्व तेथे उजळते ।।२।।

घालता गवसणी स्वावलंबनास, सेवाव्रत घ्यावे ।
परि हर सिद्धीनें नव युगाचे द्वार उघडावे ।
क्रमाक्रमानें, स्वावलंबन सोपान, चढावे ।
साधण्या विकास ।।३।।

आत्मनिर्भरता निजयशाची गुरुकिल्ली आहे.

३

परस्परावलंबन

सामाईक क्षेत्री संघशक्तिवर* विश्वास ठेवा.

(* संघामध्ये आपण अंतर्भूत आहात!)

परस्परावलंबन

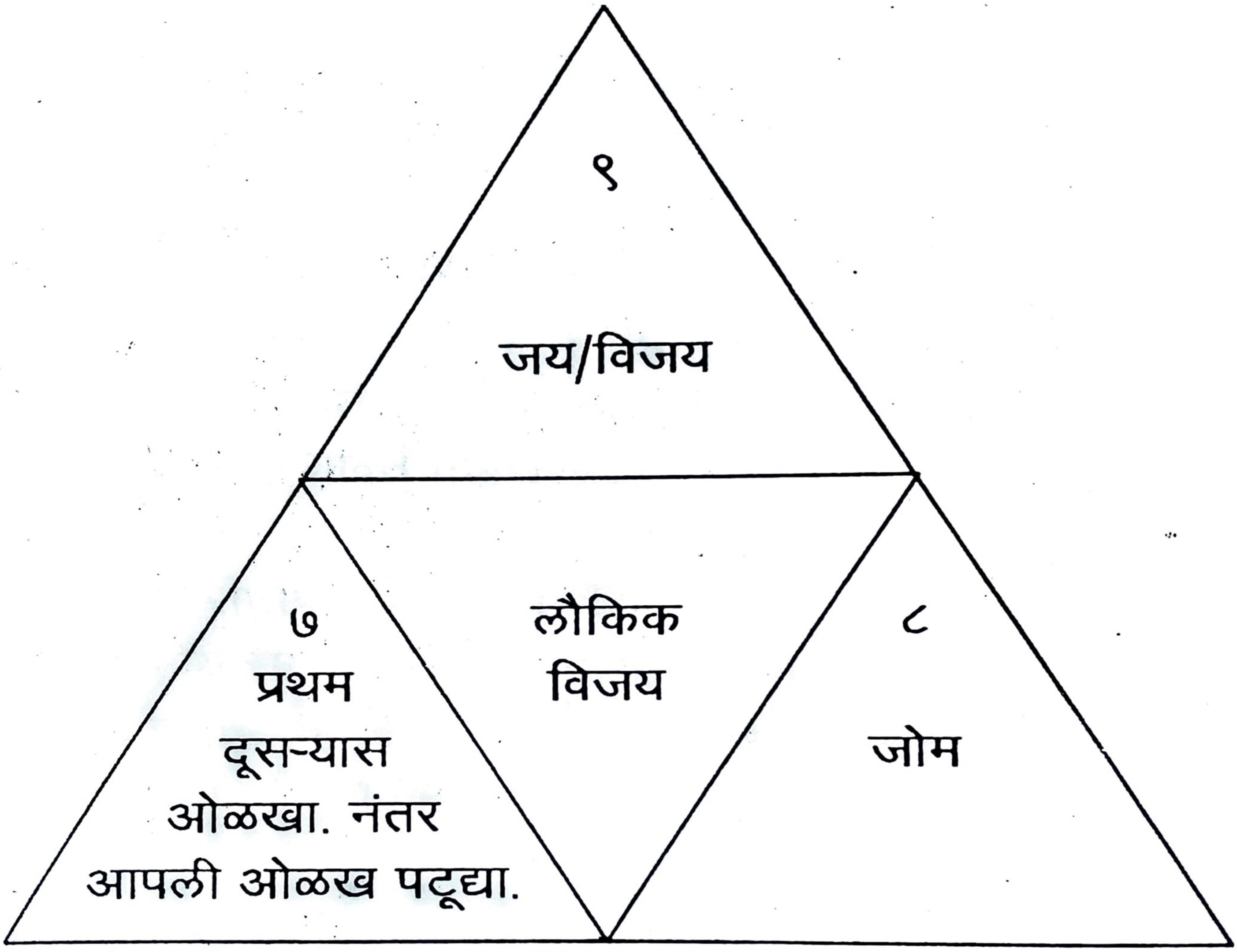

सहभाग

३-० योगदान

समानक्षेत्री, परस्परावलंबन हवे ।
जोडूनी मित्रता, रहा सोबत्यांसवे ।
हातात घालुनी हात, सहकार्याते पावे ।
संघकार्य ते खचित ।।१।।

प्रौढ प्रत्येक असतो, परस्परावलंबित ।
संघ सदस्य म्हणूनी, पावतो आनंद त्यात ।
शृंखलेच्या कडी सम, भार सांभाळीत ।
परस्परशक्ति दुणावते ।।२।।

भान ठेवा संघापेक्षांचे, करिता सहभाग ।
विश्वसनीय सखा म्हणूनी, उचला आपुला भाग ।
परिसा सर्वांचे, व्हा उत्तम योगदाता, टाळा योगायोग ।
तोची सामाईक उपक्रम ।।३।।

७. जय-विजय

धाग्याचे शक्तितून मिळे, वस्त्रास ती शक्ति ।
हातात घालुनी हात, "संघटन शक्ति", सार्थ ठरे उक्ति ।
जोमवृद्धीसाठी राहूद्या आपुली, एकतेवर भक्ति ।
एकता हेची बळ ।।१।।

आदान प्रदान असे, किल्ली ती जयविजयाची ।
दूसऱ्याची पाहूनी शक्ति, जोड द्यावी मदतीची ।
भरीस घालता शक्ति आपुली, निश्चिती, द्विगुणीत विजयाची ।
उभय यशाचा मार्ग तो ।।२।।

नका ओलांडू, नका ओसंडू ।
वावदेण्या गुणांना, नका यत्न सांडू ।
नका लेखू कमी, नका आपापसात भांडू ।
जय विजय दोघे उभे ठाकती ।।३।।

८. प्रथम दुसऱ्यास ओळखा, नंतर आपली ओळख पटूद्या.

सहकाऱ्यास द्यावा मान, मांडण्यास प्रथम त्याचा मुद्दा ।
घेऊन समजूनी त्याचे, नंतर मांडा, मुद्दा आपुला सुद्धा ।
पुनरावलोकन करूनी मुद्द्यांचे, काढा योग्य तो मुद्दा ।
परस्पर विचारे ॥१॥

व्हा आपण, जे वाटते आपणांस, व्हावे ।
'तो'ची आपण म्हणूनी, त्याचे मार्गी जावे ।
उभय मनांची, होते सांगड कशी पहावे ।
विचारविनिमयाते ॥२॥

जे समजला आपण, ते पुनरपी सांगावे ।
सान सुधारणेलाही, अभिप्राय मागावे ।
समरसूनी भावनेशी त्याच्या, उभे पाठीशी रहावे ।
सुसंवाद प्रकटे तेथे ॥३॥

९. जोम

बदलूद्या उर्जास्त्रोत, खरोखरीच्या सहजीवनात ।
अनुभवा सहजीवन, घालुनी हातात हात ।
जोडीने करिता यत्न, वाढतो शक्तिचा स्त्रोत ।
जोम त्याचे नांव ।।१।।

चार हात आणि दोन विचार बरवे ।
सहकल्पना आरवी, सृजनशीलता प्रसवे ।
द्या प्रोत्साहन परस्परांना, निर्झर न कधी स्थिरावे ।
हेची प्रज्ञावंताचे लक्षण ।।२।।

निष्ठा, सहजीवनाचे लक्षण ।
दृढ निष्ठेनें, होई त्याचे रक्षण ।
व्हा विश्वस्त, करा त्याचे पालन ।
ऐक्य भावना वदती त्यासी ।।३।।

३-०० सहभाग

भव्य योगदाने, आपण जिंकावे ।
तसेच, सहविजयाचे धडे, आपण गिरवावे ।
जिंकता आपण, श्रेय सहभागासी द्यावे ।
सहविजयासाठी ॥१॥

इतरांसवे, आपणही तिष्ठावे ।
संघसदस्यांना आपुल्या, समजूनी घ्यावे ।
समाज हितास, स्थान योग्य द्यावे ।
तेची आत्मयोगदान ॥२॥

परस्परावलंबन काळी, इतरांसवे रहावे ।
हर सिद्धिने, नव्या युगाचे, पथ संमत दावावे ।
अशा प्रकारे, आधाराच्या टप्प्यावर पोहोचावे ।
वृद्धी तयाचे नांव ॥३॥

आत्मार्पण लौकिक विजयाची गुरुकिल्ली आहे.

पाठबळ

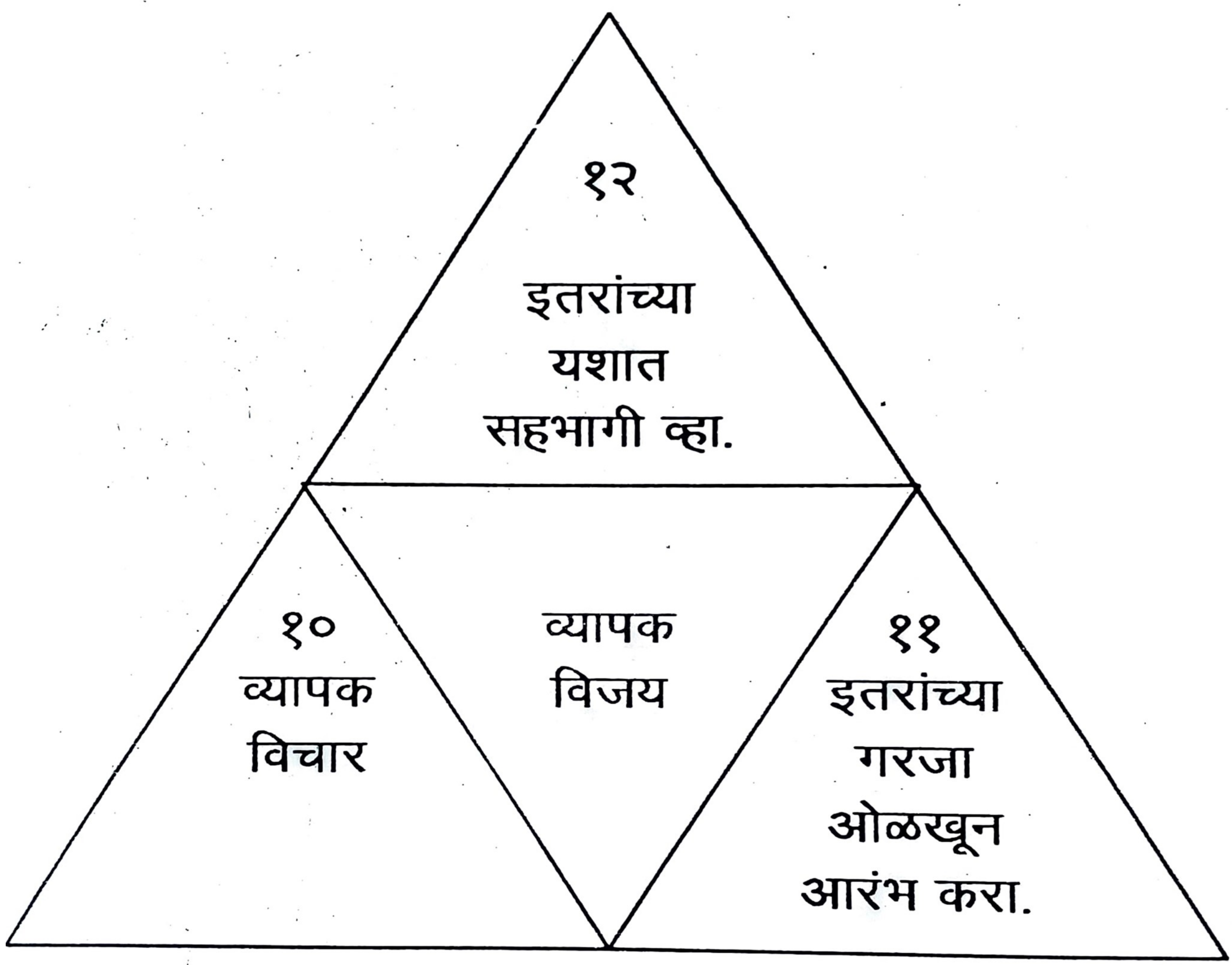
१२
इतरांच्या
यशात
सहभागी व्हा.
१०
व्यापक
विचार
व्यापक
विजय
११
इतरांच्या
गरजा
ओळखून
आरंभ करा.

काळजी

४-०० प्रशिक्षण

निपूणतेच्याठायी, अध्यापन येई कामी ।
शिक्षार्थ्यासी द्यावे, सर्वस्व आपुले धामी ।
ज्ञानासवे, मार्गदर्शनाची, देऊन हमी ।
प्रोत्साहित करावे ॥१॥

प्रौढ प्रत्येक, शकतो होऊ आधार ।
शिकलो नवोदित, त्याजपाशी अपार ।
शृंखलेच्या दूव्यापरी, देण्या आधार ।
हात पुढे करावा ॥२॥

अध्यापन समयी, शिक्षार्थ्यासी प्रेम अर्पावे ।
कृपावंत अध्यापक म्हणूनी, हृदयात रहावे ।
दृष्टांत म्हणूनी, बोलता जे, तसेच आचरावे ।
स्फूर्तीस्थान म्हणूनी ॥३॥

१०. व्यापक विचार

विचार करूनी परिपूर्ण, बाळगा व्यापक विचार ।
प्रकटण्या संपूर्ण छबी, उचला आपुला भार ।
विषुववृत्त अन् ध्रुवावरून, अवलोका महिवर ।
विहंगमावलोकन म्हणे त्यासी ।।१।।

पहा परिणाम व्यापकतेचा, प्रत्येक वस्तु मात्रावर ।
वस्तुमात्राचा प्रत्येक, तसेच पहा परिणाम, व्यापकतेवर ।
उचित भूमिकेसाठी, घ्यावा आपण पुढाकार ।
महा दृष्टीनें ।।२।।

द्या प्राधान्य जपण्या व्यापक गुणत्व ।
समानतेला, तसेच व्यापक द्यावे महत्व ।
पुरवा लक्ष प्रत्येकासी, देऊनी ममत्व ।
समदृष्टीनें ।।३।।

११. इतरांच्या गरजा ओळखून आरंभ करा

गरजा इतरांच्या, घेऊन ध्यानी, करावे अध्यापन ।
शक्तिस्थाने, अन आभावांचे त्यांच्या, हवे पुनरावलोकन ।
पुरवा लक्ष आपुले, अन शोधा, कमाल लाभ स्थान ।
परिस्थितीवश साधनानें ।।१।।

नव्हे घेऊ विचारात व्यक्तिस, तिचे वयावर ।
परि मुल्यांकन तिचे हवे, तिचेच पायरीवर ।
साधा जवळीक व्यक्तिशी, तिचे पायरीनुसार ।
ठेऊनी औचित्य ।।२।।

नको महत्व, ठेवा मागे, आपुल्या गरजा ।
कार्यारंभी जाणून घ्याव्या, इतरांच्या गरजा ।
निजकार्याने फुलवा, त्यांचे मानस समअंबुजा ।
यथार्थ दृष्टीनें ।।३।।

१२. इतरांच्या यशात सहभागी व्हा.

होता सहभागी, इतरांचे विजयोत्सवात ।
आशिर्वचन मिळते त्यांचे, ठेवा लक्षात ।
आधारक म्हणूनी विजय आपुला, त्यांचे विजयात ।
अंतिम जय आपुल्या हातात ॥१॥

रहा पार्श्वभागी, विजयोन्मादात ।
जाऊ द्या, विजेत्यांस पुढे, नाचत जोमात ।
करू द्या प्रवेश त्यांना, अग्रत स्वागत कक्षात ।
राहूनी स्वये पार्श्वभूमिकेत ॥२॥

नका करू पुढे पुढे, पारितोषिकास ।
स्वीकारूद्या इतरांना, येता बक्षिस ।
परि करा तयारी त्यांची, पुढील सामन्यास ।
राहूनी स्वये आधारास ॥३॥

४-०० काळजी

सर्वार्थ यश करा संपादन आपुल्या जीवनी ।
करा सफल इतरांस, मदतीची सवय ठेवूनी ।
करा आनंद साजरा, स्वये त्यांचे सवे राहूनी ।
परिपूर्ण जीवनी ।।१।।

सावधान योगदाता म्हणूनी, आपण यावे पुढे ।
प्रतिक मानवतेचे म्हणूनी, लौकिक आपुला झडे ।
भत्यासाठी प्रत्येकाच्या, दावा घालूनी तात्विकतेचे धडे ।
सर्वसमावेशक विजयासाठी ।।२।।

द्यावे इतरांस जिंकू, देऊनी आपुले पाठबळ ।
घ्या आस्वाद परिपूर्ण यशाचा, येता आपुली वेळ ।
रहा भूमिकेत आधारकाच्या, सदा सर्व काळ ।
तेची अंतिम नेतृत्व ।।३।।

निजएकरूपता व्यापक यशाची गुरुकिल्ली आहे.

५

काया व मनास उभारी आणा.

स्वास्थ्य राखण्यास, काया व मनास
उभारी आणा.

काया व मनाची उभारी

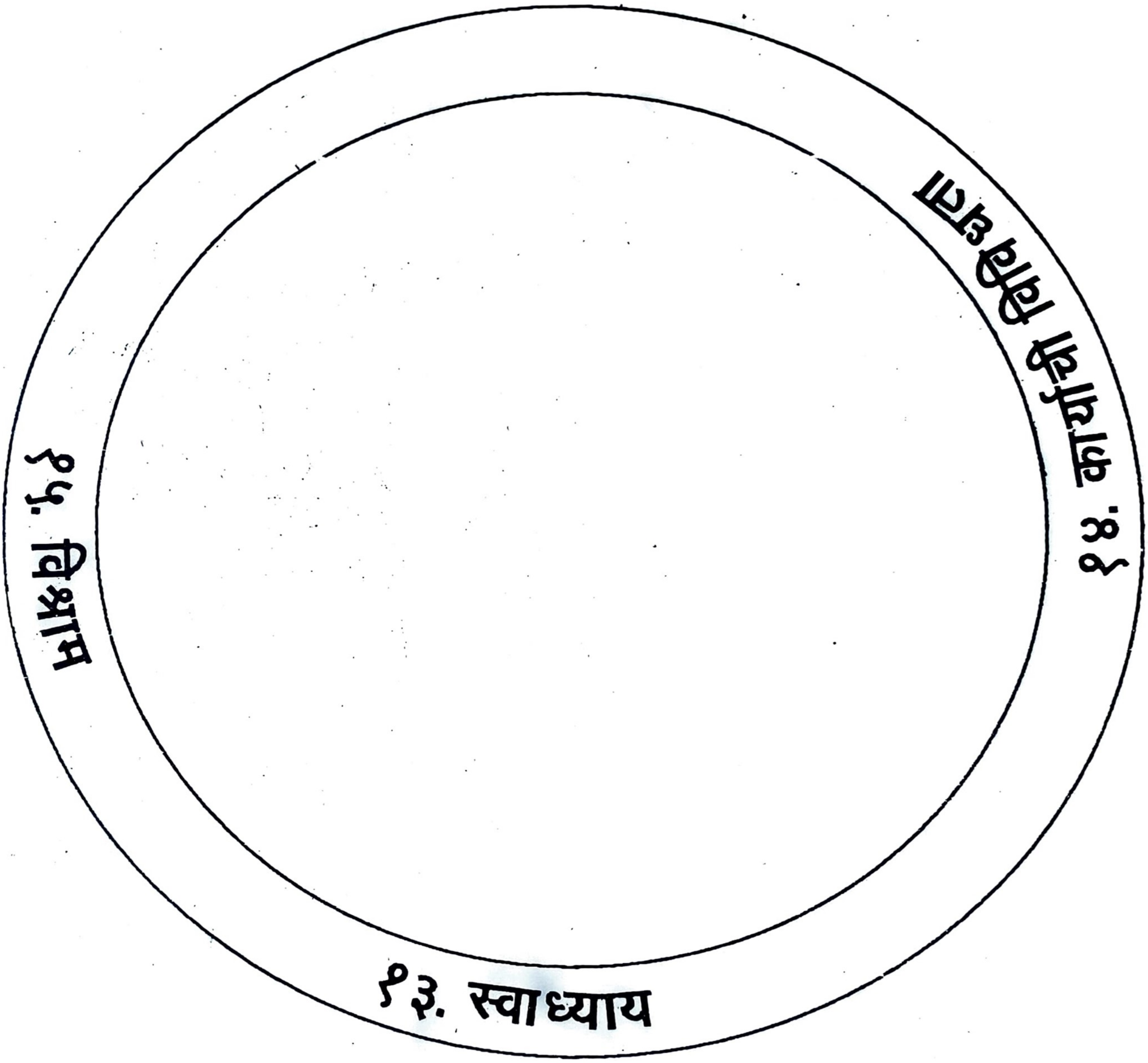

तेज

५-०० नूतनीकरण

निजसामर्थ्यासाठी, नूतनीकरण ते प्रथम ।
घेता काळजी, देह, मनाची, गवसे सूर सरगम ।
सशक्त देह, मनाने, घडते कार्य ते उत्तम ।
स्वास्थ्य राखित्यानें ॥१॥

राखा आरोग्य आपुले सदा, नेटके, नेमस्त ।
मिळेल यशसंपदा, ठेविता स्वास्थ्यावर भिस्त ।
असता करवत धारेची, काम होईल फस्त ।
राहता बळकट आपुले हस्त ॥२॥

निसर्गासम सदा प्रफुल्लीत रहावे ।
जोपासण्या निसर्गसंपत्ति, कार्यरत व्हावे ।
शुद्ध हवेसाठी, कर्बीकरण टाळावे ।
राखण्या निकोप सृष्टी ॥३॥

१३. स्वाध्याय

करा स्वाध्याय, राखण्या फुलोरा मनाचा ।
संग सतत करा, ग्रंथ संपदेचा ।
हवा अभ्यास सखोल, नच वरवरचा ।
मिळविण्या मनोबल ।।१।।

करा आत्मसात ज्ञान, उगम तयाचा भूतकाळात ।
नंतर करा माहिती गोळा, उगम तिचा वर्तमानात ।
अनुसरूनी पद्धति नवीन, वेध घ्या कल्पनांचा, भविष्यात ।
त्रिमिती ओलांडूनी ।।२।।

नच केवळ वाचन, आवश्यक तसेच लिखाण ।
सखोल विचारे येतसे, लिखाणास ते उधाण ।
विश्रांत व्हावे, करूनी प्रतिभेस त्या, आवाहन ।
प्रतिभारस येई खळाळत ।।३।।

१४. कार्याची विविधता

करूनी वेगवेगळ्या गोष्टी, विस्तारा आपुली क्षितिजे ।
अभ्यासातून नूतन, नवकुशलता निपजे ।
सांधता भिन्न गोष्टींना, सहजसे नवीन ते उपजे ।
नाना दिशांनी ॥१॥

नका करू, तेच तेच, अहर्निश ।
सोडूनी चाकोरी, धरा मार्ग नवा खास ।
मिळे क्षण विश्रांत, बदलता नित्य विषयास ।
नाना कौशल्ये ॥२॥

वेगवेगळ्या जागी, वठवा वेगवेगळ्या भूमिका ।
नेतृत्व, प्रशिक्षण, अन तत्सम भूमिकांसाठी, पुढे झुका ।
नका करू अनुनय, परि बनवा नवी नियामिका ।
नाना पैलूंनी ॥३॥

१५. विश्राम

घ्या विश्रांती, घ्या सहजतेने, नको सदा धावपळ ।
नको जीवनी, सतत, उधाण आणि वादळ ।
आस्वाद घ्या गृहसौख्याचा, नका मोजू पळपळ ।
तणावमुक्त जीवनास ।।१।।

खेळा खेळ, बैठे अन मैदानी ।
मुक्त ठेवा, मन देहासी, निशिदिनी ।
पडा बाहेर, भटका रानी वनी ।
सौख्यासाठी ।।२।।

भटका जरा इतस्ततः, घेऊन सूट्टी ।
सूर्य, पाऊस, हिम, सागर, करा यांशी गट्टी ।
जलप्रपात, हिम, नभ, यांची अवलोका सृष्टी ।
निसर्गप्रेमानें ।।३।।

स्वकष्ट म्हणजे काया व मनाची उभारी.

६

अंतर्मुखता

अंतर्मुख होऊन प्रभुत्व मिळवा.

६-०० अंतर्मुखता

वसतो प्रत्येक व्यक्तित, उर्जेचा सागर ।
होता अंतर्मुख, जाणवे त्याची, खोली अपार ।
डोकावता आत, दिसतसे स्पष्ट तसबीर ।
निज क्षमतेची ।।१।।

वसते आपुल्यापाशी, अगाध ते नंदनवन ।
स्पर्शिले नच जरि ते, असे अगम्य, परि महान ।
आहे परि ते धन आपुले, म्हणून वरदान ।
उपजत आपुल्यापाशी ।।२।।

उचंबळे स्फूर्ति आत्मार्पणातून ।
एकांत मिळे तो, शांति, चिंतनातून ।
गवसे स्वानंद तो, समाधीतून।
आत्मयज्ञ चोखाळता ।।३।।

१६. शांति

प्रवेशता शांतिच्या गुहेत, येई अंतर्मुखता ।
साठते तशीच उर्जा, शांति लाभता ।
अंधाराच्या गुहेत, अंतर्प्रकाश लकाकता ।
जाणवे अस्तित्व सूप्त उर्जेचे ।।१।।

मिटता द्वार बाह्य जगाचे, जाणवे अंतरिचा आवाज ।
स्पष्टते सामाधिस्त होता, अंतर्ज्ञान ते सतेज ।
अवगुंठीता शुचित हेतुने, साकारते ऐक्य निर्व्याज ।
विश्रब्ध अवलोकनाचे फलित ते ।।२।।

विरामता वाचन, लिखाण, अन भाषण ।
अवतरे देवत्व अंतरिचे, होऊन आपण ।
व्हा एकरूप स्वतःशी, देवाची अंतरिच्या शिकवण ।
होईल दर्शन सूप्त पांडित्याचे ।।३।।

१७. निदिध्यास

निदिध्यासे येते, विचारास धार ।
एकाग्र विचारे घेते, स्पष्टता आकार ।
ज्वलंत विचारे लोपे, संशयाचे घर ।
तोची कस उष्णतेचा ।।१।।

रम्य कल्पनांसवे, विचार आत्मनिष्ठ ।
अंतिम स्पष्टते सवे, विचार वस्तुनिष्ठ ।
कोण, कोठे, केंव्हा, कसे, का अन काय होता स्पष्ट ।
होईल अर्थ ध्वनित ।।२।।

विरामून चिंतन, भविष्यात डोकावता ।
नीरव शांतित, उच्चता पावता ।
अंतःस्त्रावे स्फूल्लींग चेतावता ।
स्वयंप्रकाश लखलखे ।।३।।

४

पाठबळ

व्यापक विजयासाठी प्रत्येकास पाठबळ द्या.

१८. ध्यानमग्नता

बैसता स्वये, निर्जन स्थानी ।
बाह्य जगाचे बंध तोडूनी ।
होई मुक्त तो, अंतर्व्योमी ।
एकांतवासी ।।१।।

वेध घेता मनःचुक्षनें, मिटूनी लोचन ।
नेत्रे आपुल्याच, भासे, शरीर स्पंदन ।
साधता समतोल मनाचा, विरघळे "मी" पण ।
अन लोप पावते अहंमन्यता ।।२।।

समतोलाठायी, प्रतिक्रिया शून्य ।
निर्मलइच्छेठायी, नसे काही अन्य ।
इच्छून मंगल सकळांसी, व्हावे आपण धन्य ।
ठेवा हीच प्रवृत्ती ।।३।।

६-०० मनीषा

नको गुंतवणूक मीत, नको खर्च जास्त ।
नको सेवन, तसेच कमी जास्त ।।

नको स्वीकार मीत, नको वासना जास्त ।
नको निद्रा, तशीच कमी जास्त ।।

नको काम मीत, नको आराम जास्त ।
नको भाषण, तसेच कमी जास्त ।।

नको भावना मीत, नको भावना जास्त ।
नको विचार, तसाच कमी जास्त ।।

नको संबंध मीत, नको संबंध जास्त ।
नको लिखाण, तसेच कमी जास्त ।।

नको व्यवस्थापन मीत, नको व्यवस्थापन जास्त ।
नको नेतृत्व, तसेच कमी जास्त ।।

आवडनावडीच्या पलिकडे जास्तीत जास्त ।
दया भावना हवी तशीच, वृद्धींगत जास्त ।।

हवे योगदान जास्तीत जास्त ।
माया तशीच, सर्वाभूती, अतिरिक्त ।।

सतत सुधारणेवर ठेविता निजलक्ष ।
करूनी प्राप्त ध्येय अंतिम, मिळवाल तो मोक्ष ।।

समर्पण म्हणजे अंतर्मुखतेचा मार्ग.

७

वैश्विक दृष्टी

प्रधान दृष्टी लाभण्यासाठी तत्वांचा अंगिकार करा.

वैश्विक दृष्टी

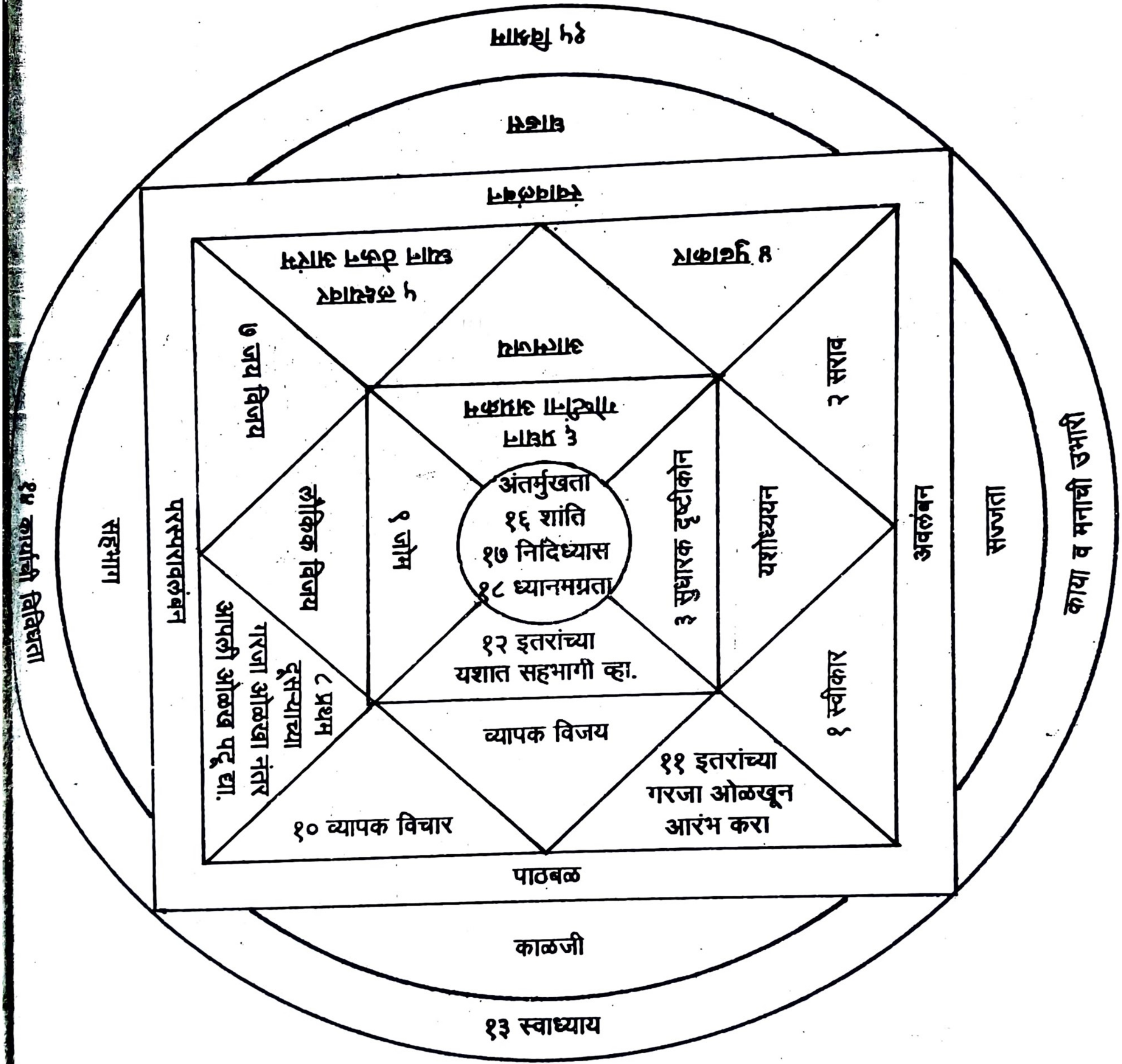

स्वावलंबन
अंतर्मुखता
१६ शांति
१७ निदिध्यास
१८ ध्यानमग्नता
१२ इतरांच्या
यशात सहभागी व्हा.
व्यापक विजय
११ इतरांच्या
गरजा ओळखून
आरंभ करा
१० व्यापक विचार
पाठबळ
काळजी
१३ स्वाध्याय
अवलंबन
सज्जता
काया व मनाची उभारी
३ सुधारक दृष्टीकोन
६ स्वीकार
२ सराव
लौकिक विजय
९ जोम
७ जय विजय
परस्परावलंबन
सहभाग
१४ कार्याची विविधता
८ प्रथम
दुसऱ्याच्या
गरजा ओळखा नंतर
आपली ओळख पटू द्या.

१. **अवलंबन :**

१. स्वीकार
भक्तितत्वे.

२. सराव
ध्यासतत्वे.

३. सुधारणा
शोधतत्वे.

यशोध्ययन : आत्मविश्वास

सज्जता

२. **स्वावलंबन :**

१. पुढाकार
वैयक्तिक दृष्टीतत्वे.

२. लक्षावर ध्यान ठेऊन आरंभ
वैयक्तिक नेर्तृत्व तत्वे.

३. प्रधानतेला अग्रक्रम
वैयक्तिक व्यवस्थापन तत्वे.

आत्मजय : आत्मनिर्भरता

धाडस

परस्परावलंबन :

१. जय विजय
परस्पर नेर्तृत्वाची तत्वे.

२. प्रथम दूसऱ्यास ओळखा, नंतर आपली ओळख पटूद्या.
संवाद तत्वे.

३. जोम
सृजनशील सहकार्याची तत्वे.

लौकिक विजय - परस्पर विजय

सहभाग

पुढाकार :

१. व्यापक विचार
समतेची तत्वे.

२. इतरांच्या गरजा ओळखून आरंभ करा.
आदान-प्रदान तत्वे.

३. इतरांच्या यशात सहभागी व्हा.
पाठींबा तत्वे.

व्यापक विजय : इतरांचा जय

काळजी

५. कामा व मनाची उभारी :

१. स्वाध्याय
आकलन तत्वे.

२. कार्याची विविधता
क्षितिज विस्तार तत्वे.

३. विश्राम
नुतनीकरण व मनोरंजन तत्वे.

नवतेज : नैसर्गिक स्वीकार उर्जा
घर्षण

६. निजएकरूपता - अंतर्मुखता :

१. शांति
उर्जा संवर्धन तत्वे.

२. निदिध्यास
उर्जा संकलन तत्वे.

३. ध्यानमग्रता
अंतर्शक्ति संपादन तत्वे.

प्रभूत्व : निज उर्जेची अनुभूती
अस्तित्व

DEDICATED

TO

LEARNER, ACHIEVER, SHARER

AND

TEACHER

WITHIN EACH ONE OF US.

COVEY LEADERSHIP CENTER

June 25, 1991

G. Narayana
Excel Industries Limited
184/87, Swami Vivekanand Road
Jogeshwari, Mumbai 400 102.

Dear Narayana,

I want to thank you for your letter dated June 12, 1991. I appreciate your feedback on the Seven Habits and also enjoyed the manuscript. You are most creative and thoughtful.

I wish you well and hope you have great success in all of your righteous endeavors.

Sincerely,

Stephen R. Covey

COSMIC VIEW

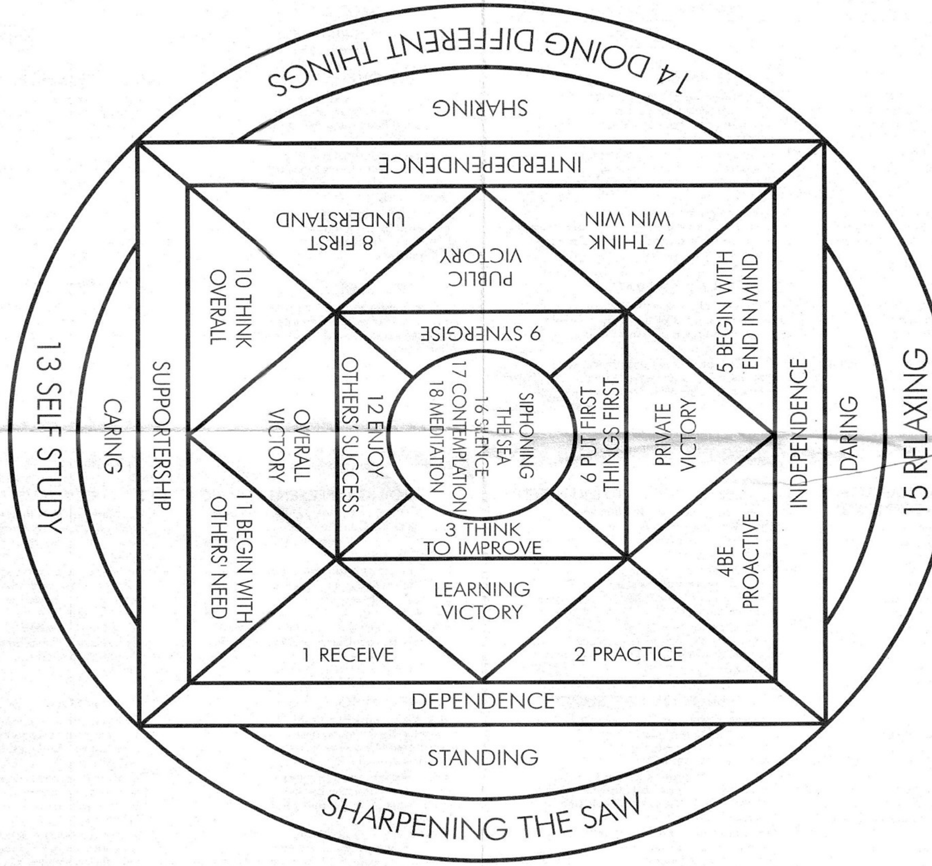

DEPENDENCE TO FREEDOM

G. NARAYANA

THANKS AND THOUGHTS

First my heartfelt and sincere gratitudes to Master Thinker and refreshingly Innovative Author Mr. Stephen R. Covey whose wonderful book "7 Habits of Highly Effective People" was presented with love by Shri Ashok V. Patel.

The ideas, thoughts, concepts of "Dependence to Freedom" and principles are extension, modulation, presentation, re-presentation of ideas, thoughts, concepts and principles of "7 Habits of Highly Effective People"

Mr. Covey has illustrated and offered 7 habits for journey from dependence to independence to interdependence and also the self renewal.

These 7 steps or paths are 3 steps for successful independence, 3 steps for successful interdependence and the "sharpening the saw" which is self renewal.

While this is excellent and highly useful, the "dependence" (on Masters) becomes essential in case of ignorant areas and "supporting" (other side of dependence) of learners in expertise areas is equally important area.

Further "sharpening the saw" is self renewal and newly added path of "siphoning the sea" is emphasis on the internal energy available to each person. Both external and internal energy are considered by Mr. Covey. However, "Siphoning the sea" gives special attention to inner energy.

Thus 3 steps of successful dependence and 3 steps of successful supporting alongwith principles of "siphoning the sea" are by me.

While the structure and concept frames of original 7 phases are that of Mr. Covey, the entire inner content of chapters is mine.

The presentation in poems came naturally and the whole work is the tribute to Mr. Covey and to the readers, many of the new ideas are from the eastern Indian culture and it was a wonderful experience to join "brains" with Mr. Covey.

G. NARAYANA

These are the pebbles of the learning and experience of Shri Narayana. We at 'EVERDAY' realize the gradual renaissance it has brought in our lives and this is our 'Guru Dakshina' for that great cause of re-inventing the Indian Culture. Trust that this will benefit you as much as it has benefitted us.

With Best Compliments from:

K. I. VAGHANI
C.E.O.

Everyday for Everyone
AJAY CORRUGATING & PLASTICS PVT. LTD.
443, G I D C IND. ESTATE, WAGHODIA. DIST BARODA

I
DEPENDENCE
In ignorant areas, depend on Knowers.

DEPENDENCE

I.0 LEARNING
1. In ignorant areas dependence must, find out experts and request just, to stand on your legs learning first. Attitude !
2. Every child is dependant one, Mother takes care of that one, with link of love learning is won, Holding hand !
3. Surrender to Masters while you learn, as a dedicated learner, name you earn, be a Master-learner, night candles; burn, Penance!

I.1 RECEIVE
1. In learning process receiving first, with open mind the receiving best, be like a little bird just out of nest, Opening the wings !
2. With devotion you receive the help, when you need ask for help, follow the instructions while receiving help, Faith !
3. At one point teaching comes to end, but for learning there is no end, go up and up the learning trend, Unending process !

I.2 PRACTICE
1. Practice what you receive and learn your own experience you must earn practice, practice and perfectness; earn Perseverance !
2. Be determined and loose not heart, with avoiding errors learning is art, with reinforcing right steps it is perfect art, SELF HELP !
3. There is no failure when you do try, try, try and try, try, try, It is actually doing, there is no try Success route !

I.3 THINK TO IMPROVE
1. When you practice improve things, added value improvement brings, improving is flying higher on wings. Transformation !
2. Think to improve and innovation do innovation is generating ideas too for ideas listen to intuition inside you. Creativity !
3. About different aspects you must think different ideas with logic you link the idea solution, then, you can drink Analysis !

I.00. STANDING
1. Little little things you learn to win make it habit to attempt and win thank the helpers wherever you win winning Habit !
2. On your own legs now you stand on your own now you understand evaluate then where you stand Self Appraisal !
3. Contribute while learning at dependence stage make every learning a gate to new age this way move forward to independence stage Progress!

SELF CONFIDENCE IS KEY TO LEARNING VICTORY.

II
INDEPENDENCE
In confident areas, depend on self.

INDEPENDENCE

II.0 ACHIEVING
1. In confident areas independence just in critical times be volunteer first when hands are strong extension must Courage !
2. Every youth can be independent one he would like to be the progressing one with chain of achievements progress; won Advance forward !
3. Depend on self when you move as determined achiever work you give as peak performer your worth you prove Dynamic Force !

4. BE PROACTIVE
1. In achieving process initiative first on your own choice moving is best be like a young cub, face life test Extending Arms !
2. Develop a personal vision mark your goal to reach that play a missionery role missionary zeal is to offer your whole Propelling self !
3. Be proactive, act before fact being reactive is acting after fact to anticipate and inclucate fact Being on Spot !

5. BEGIN WITH END IN MIND
1. From beginning keep goal in mind take responsibility with act on and mind mentally work it out till clarity shined Mind preparation !
2. With goal in mind planning you do for sources and resources preparation too count money, materials, methods, minutes too Ever readiness !
3. Think problems that you may face think of solutions at the same pace time is moving and you are in a race Personal leadership !

6. PUT FIRST THINGS FIRST
1. Set priorities in matters all to attend priorities be on call as per importance roll the ball Need attention !
2. Limited resources funds, energy, time for vital items allocate every time avoid frills and save, your own time Resource Direction !
3. As per priority manage things for contributing areas allocate things in loosing areas study and ration things Lost things last !

II.00 DARING
1. Greater and greater achievements you win make it habit to optimally win evaluate results when you loose or win Winning well !
2. On your own achievements now you stand strengths weaknesses now you understand for value addition you take a stand Self worth !
3. Be best and humble at achieving independence stage make every achievement an entry to new age this way move up to interdependence stage Development !

SELF RELIANCE IS KEY TO PRIVATE VICTORY.

III
INTER DEPENDENCE
In common areas, depend on Group*
(*Group includes you !)

INTER DEPENDENCE

III.0 CONTRIBUTING
1. In common areas inter dependence must inculcate colleagues and be Comrades just Interlink the hands as cooperation is best Team work !
2. Every adult is interdependent one with team members he prefers to be one like chains on a ring load sharing done. Mutual strength !
3. Understand team mates when you share as a dependable colleague task you share be a top contributor, up downs you bear Joint endeavour !

7. THINK WIN/WIN
1. Cloth is strong when strong each strand union is strength join hand in hand to multiply strength united we stand You for UNITY !
2. Give and receive is key to win win see other's strength and help him to win add your strength for a double win We for Victory !
3. Take over not and over take not undertake to bring out best of lot underrate not and share light spot W for WIN !!

8. SEEK FIRST TO UNDERSTAND THEN TO BE UNDERSTOOD
1. First let partner present his view understand that and present your view re-view both views see real view interchange !
2. You become that what you think think you are He, his way you think of both thoughts then you make a link Exchange !
3. What you understand communicate back for any corrections request feed back with empathetic feeling his feelings you back Harmony !

9. SYNERGISE
1. Make every relationship real partnership then sail together in partner ship when you row together it is powerful ship Synergy !
2. Four hands Good, better two brains in idea partnership creativity rains, encourage each other, fountain never drains Think tank !
3. Trust is the anchor sheet of partner ship with unending trust stable is ship be a trustee and it is single-soul-ship Oneness !

III.00 SHARING
1. Larger and larger contributions you win make it habit to mutually win share the success whenever you win Winning together !
2. Well along with others now you stand your team members now you understand for community good take common stand. Self Contribution !
3. Shine with others in interdependence stage make every success common way to new age this way reach to supporting stage Growth !

SELF OFFERING IS KEY TO PUBLIC VICTORY.

IV
SUPPORTING
For overall victory, support each

SUPPORTING

IV.0 TRAINING
1. In expertise areas teaching best when learners come give your best give guidance, knowledge, assure first Encourage !
2. Every elder can be supporting one beginners learn from that one like ring for chains supporting done Giving a hand !
3. Love the learners while you teach as a considerate teacher hearts you reach as an example practice what you preach. Inspiration !

10. THINK OVERALL
1. Think overall consider the whole for perceiving full picture play your role see from equator, also from pole Over seeing !
2. The effect of overall on parts you see the role of parts on overall you see for appropriate roles proponent be super-vision !
3. For overall quality priority; give for allover equality importance; give For each and all attention you give Equal-sight.

11. BEGIN WITH OTHERS' NEEDS
1. Begin with others' needs when you TRAIN Their strengths and gaps see again and again find areas of possible maximum gain. Situational inputs !
2. Consider person not by age but evaluate him by his stage relate person as per stage Appropriateness !
3. Prime importance is not your needs as per others' needs tune your deeds your needs are weeds and their-seeds Perspective !

12. ENJOY OTHERS' SUCCESS
1. Enjoy whenever people do win by sharing the joy bliss of every win as supporter you win when others do win Winning Final round !
2. Be in the back ground in victory March let the winners dance and forward March let others enter first through welcome arch Being in background !
3. Do not be in picture when award comes let others receive when reward comes prepare them for next round to face whatever comes Being on the ground !

IV.00 CARING
1. Total success of the life you win make it a habit to help others to win celebrate in joy when others do win Winning the Life !
2. As caring contributor now you stand the spirit of humanity you understand for everyone's good take principled stand Overall victory !
3. Let others win in your supporting stage with overall success enjoy your age this way be in the supporting stage Ultimate leader !

SELF HARMONY IS KEY IN OVERALL VICTORY.

V
SHARPENING THE SAW
To keep fit, sharpen the saw.

SHARPENING THE SAW

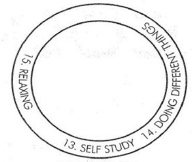

V. RENEWAL
1. For self vitality renewal must take care of body and mind first with sound body mind things are best Keeping fit !
2. Every person can be ever fit one with fitness all victories are won when saw is sharp best cutting is done. Strong hands !
3. Be with nature freshness earn to be contributor to nature lessons you learn for air to be fresh carbons don't burn Environment !

13. SELF STUDY
1. To keep mind sharp self study best to read best of books take interest but study deeply and don't read just. Mind energy !
2. Knowledge is past absorb it first information is present collect that next ideas are future, innovation is best Beyond three !
3. Reading not enough writing must with deep thinking writing is best after thinking for imagination let mind rest Fountain !

14. DOING DIFFERENT THINGS
1. Expand Horizons by doing different things new abilities new learning brings generate new by connecting different things. Multi dimensions !
2. Do not do same and same every day break the routine going new way changing subjects is relaxing way Multi skills !
3. At different situations play different roles play learning, achieving, leading, training roles do not be a follower create new goals. Multi-faceted !

15. RELAXING
1. Relax, take it easy be at rest let not life be a fast tempest enjoy home like a bird in nest Tension-less-ness !
2. Play games indoor outdoor too in body and mind free be you go outdoors lot of walking you do Happiness !
3. Take holidays and go bit around ye enjoy sun, rain, snow and sea in Rainbows, water falls, skies; beauty you see. Nature friendly !

V.00 RECHARGING
1. Renewal in life you even win make it habit to sportively win nature's energy you take in Winning Nature !
2. As energetic re-newer now you stand the world's energy you understand to relate harmoniously take a stand Self Renewal !
3. Make everyday a re-charging stage make exciting every outage this way be young avoid to age. Reaching out !

SELF GRINDING IS KEY FOR SHARPENING THE SAW.

VI
SIPHONING THE SEA
Be in-charge by siphoning the sea

SIPHONING THE SEA

VI.0 REACHING IN
1. Inside everyone is self energy sea reaching in best any one can be turning-in-sight all can see. Self-potential !
2. "Kingdom of heaven" is inside us that is untapped unknown plus it is a boon and own bonus. Self-source !
3. In-spiration springs by surrendering to self silence, contemplation for being with self meditation is for being the joy of self. Self course !

16. SILENCE
1. For being within is silence cave in silence, energy, all can save in-light shines in darkness of cave Silent-energy !
2. In-listening possible when outside closed In-tuition is clear when in-closed In-tension is in harmony when enclosed. Silent seeing !
3. Stopping reading, writing and speech inside GOD is within the reach if one is within In-God will teach. Silent-learning !

17. CONTEMPLATION
1. Contemplation is tempering the thought with concentrated thought clarity brought with thinking fire doubts becomes naught Heat !
2. In-timate ideas with subjective thought ultimate clarity with objective thought with focus on who, where, when, how, why and what Sound !
3. After thinking, when thinking stopped with relaxed silence when it is topped illumination sparks and in-flow tapped Light !

18. MEDITATION
1. Sitting alone in a solitary place with external contacts out of trace one can be free in inside space Solitude !
2. Closing eyes, focusing sharp mind "eye" seeing body-sensations with witnessing "eye" being equinomous one can disintegrate "I". "I" ttitude !
3. With equinomity reactions are nil pure and supreme is reactionless will with willing well for all self; tranquil Altitude !

VI.00 OPTIMALITY
Investing not less spending not more, eating not less eating not more
Accepting not less wanting not more, Sleeping not less sleeping not more
Working not less resting not more, Speaking not less speaking not more
Feeling not less feeling not more, Thinking not less thinking not more
Relating not less relating not more, Writing not less writing not more
Managing not less managing not more, Leading not less leading not more
Beyond like dislike more and more, Being compassionate more and more
Contributing more more and more, Loving all beings more and more
Improving on own more and more, Being with Harmony opening in door
One will pass through ultimate door.

SURRENDERING IS THE WAY TO SIPHON IN-SEA.

VII
COSMIC VIEW
Practice principles to Experience principal view

COSMIC VIEW

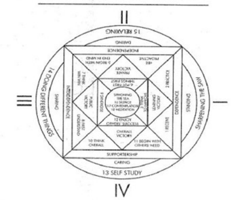

1. DEPENDENCE :
1. RECEIVING : Principles of Devotion.
2. PRACTISING : Principles of Perseverence
3. IMPROVING : Principles of Innovation

LEARNING VICTORY : SELF CONFIDENCE STANDING

2. INDEPENDENCE :
1. BE PROACTIVE: Principles of Personal Vision
2. BEGIN WITH END IN MIND
   Principles of Personal Leadership
3. PUT FIRST THINGS FIRST
   Principles of Personal Management

PRIVATE VICTORY : SELF RELIANCE DARING

3. INTERDEPENDENCE :
1. THINK WIN/WIN
   Principles of Interpersonal Leadership
2. SEEK TO FIRST UNDERSTAND. THEN TO BE UNDERSTOOD.
   Principles of Empathic Communication
3. SYNERGISE
   Principles of Creative Co-operation

PUBLIC VICTORY : MUTUAL WIN SHARING

4. SUPPORTING :
1. THINK OVERALL
   Principles of equality
2. BEGIN WITH OTHERS' NEEDS
   Principles of GIVE & GIVE
3. ENJOYING OTHERSS SUCCESS
   Principles of being in back ground

OVERALL VICTORY: OTHERS' WIN CARING

5. SHARPENING THE SAW :
1. SELF STUDY
   Principles of Understanding
2. DOING DIFFERENT THINGS
   Principles of Expanding Horizons
3. RELAXING
   Principles of Recreation and Self Renewal

RECHARGING : RECEIVING NATURE ENERGY GRINDING

6. REACHING SELF SIPHONING THE SEA :
1. SILENCE
   Principles of Conservation of Energy
2. CONTEMPLATION
   Principles of Tempering the Energy
3. MEDITATION
   Principles of Tapping Internal Energy

IN CHARGING : EXPERIENCING SELF ENERGY BEING

THAT IS THIS THAT (COSMIC WAY) IS THIS (LIFE JOURNEY).

तेच हे

तो (वैश्विक मार्ग) म्हणजे हा
(जीवन प्रवास).